

NOTITIE

INDIVIDUELE BEOORDELING BIJ GROEPSOPDRACHTEN

DOOR: RENSKER DERKSEN
IN OPDRACHT VAN: WINDESHEIM, TOETS-COMMISSIE DOMEIN TECHNIEK
CONTACTPERSOON: MAAIKE VAN DEN HERIK

INLEIDING

In het hoger onderwijs worden veel toetsen afgenomen. Aan alle summatieve toetsen is een beoordeling verbonden in de vorm van een cijfer of woordbeoordeling. Soms moet een student individueel een prestatie leveren die wordt beoordeeld en soms wordt een groepsproduct beoordeeld. De samenwerking en het groepsproduct beoordelen is complex vanwege de eis dat een student een individuele beoordeling moet kunnen krijgen. In het OER is vastgelegd dat bij een werkstuk of portfolio een individuele beoordeling moet kunnen worden gegeven door een examinator. De tekst luidt:

"Artikel 6.3 - Portfolio of werkstuk als toets

1. Een groepsgewijs afgenomen toets in de vorm van een portfolio of werkstuk is zodanig ingericht dat door de examinator een individuele beoordeling kan worden gegeven."

De onderwijsjurist van Windesheim geeft aan dat het naleven van dit artikel op eindniveau essentieel is voor de accreditatie van de NVAO. Voor de rest van de opleiding is het van belang deze regel na te leven in verband met de licentie van de Onderwijsinspectie.

Groepswork is vaak bekritiseerd als oneerlijk wanneer dezelfde beoordeling wordt gegeven aan alle groepsleden, ongeacht de bijdrage en inspanningen van de individuele leden (Cheng & Warren, 2000). Dit wordt aangegeven door zowel docenten als studenten. De problemen bij het toekennen van een groepscijfer kunnen verschillende vormen aannemen. Het kan oneerlijk zijn vanwege het feit dat studenten kunnen worden beloond met een cijfer waarvoor ze weinig of niks hebben gedaan of wanneer hun inbreng van mindere kwaliteit was. Het kan ook oneerlijk zijn voor de studenten die meer hebben bijgedragen in termen van moeite en input, waarvoor het groepscijfer te laag zal zijn.

Binnen het domein Techniek heeft in het studiejaar 2014-2015 een beroepszaak plaatsgevonden over deze thematiek. Een student tekende bezwaar aan tegen het cijfer dat zij kreeg voor een groepsproduct. Zij vond het cijfer te laag en geen recht doen aan haar bijdrage.

DOEL

Het doel van deze notitie is opleidingen en docenten handvatten geven voor het individueel beoordelen van studenten bij groepsproducten. Het gaat hier om groepsproducten waar studenten minimaal enkele weken aan hebben gewerkt. Het is de ambitie oplossingen aan te dragen waarbij de tijdsinvestering voor docenten gering en de kwaliteit toch geborgd is. Daarnaast biedt deze notitie

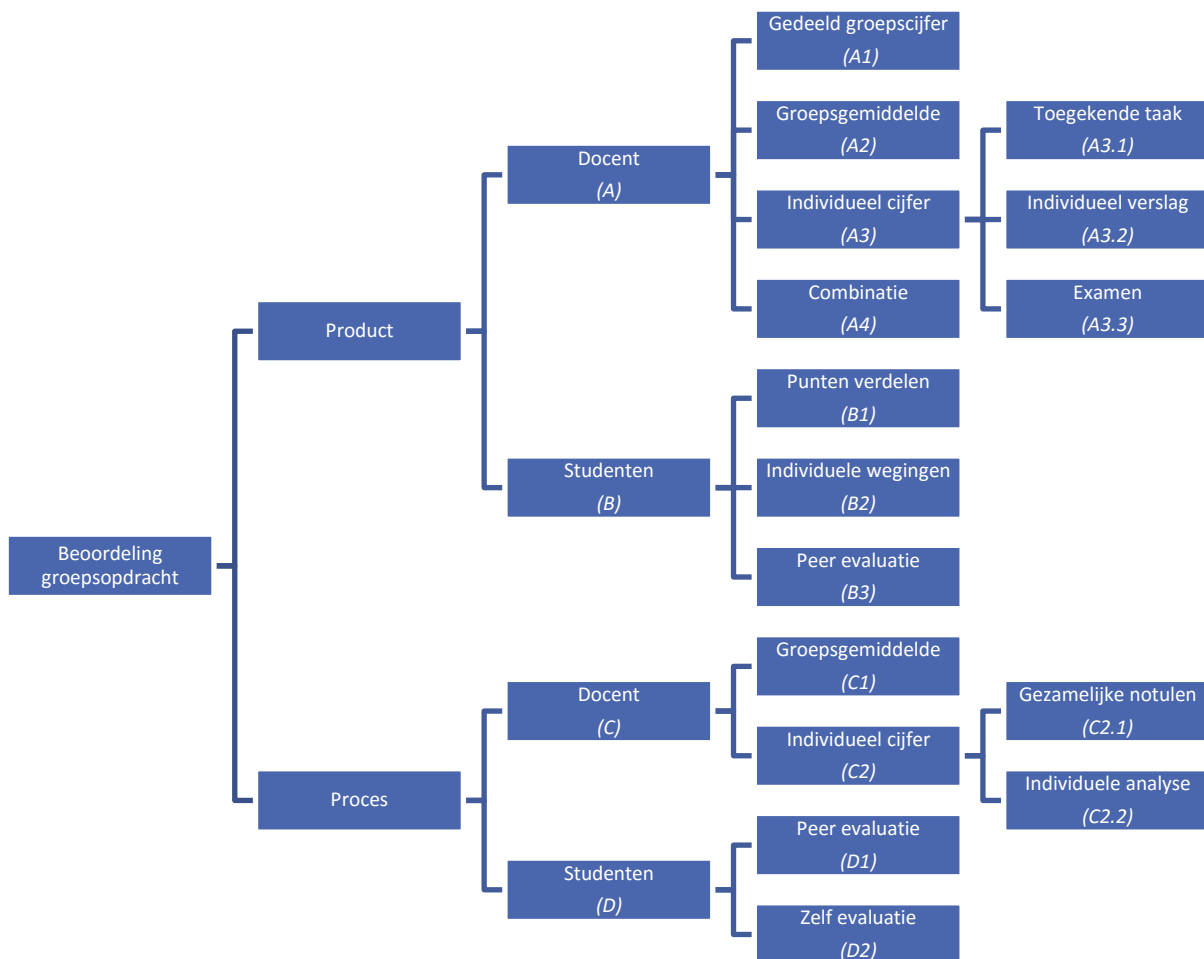
docenten de mogelijkheid een werkwijze te kiezen die aansluit op de doelen van hun onderwijs. De (meer)waarde van groepsproducten staat in deze notitie niet ter discussie.

BESLISBOOM

In figuur 1 is de beslisboom voor de beoordeling van groepsopdrachten opgenomen. Docenten stellen achtereenvolgens de volgende vragen aan zichzelf:

- Wat moet er beoordeeld worden?
- Wie zal de beoordelingscriteria toepassen?
- Hoe worden de cijfers verdeeld?

Door antwoord op deze vragen te geven komen zij bij een geschikte beoordelingsvorm uit.

Figuur 1. Structuur van de beoordeling van groepsopdrachten.

AANDACHTSPUNTEN

Beslissingen over hoe een groepsopdracht wordt beoordeeld moet door docenten worden geconcentreerd rondom vier factoren. Hieronder worden deze vier factoren weergegeven, waarbij ook enkele aandachtspunten zijn opgesomd.

1. De vraag wat er beoordeeld moet worden: het product van de groepsopdracht, het proces van de groepsopdracht of beide (indien de laatste, welk deel van elk)
 - Wat wordt getoetst in een onderwijseenheid is afhankelijk van de doelstellingen van het onderwijs.
 - Als samenwerken wordt beoordeeld is het ook belangrijk daar onderwijs in te geven of studenten daarin te begeleiden. Ook samenwerken moeten studenten (aan)leren.
 - Er zijn verschillende onderdelen van een groepsproduct die beoordeeld kunnen worden:
 - het product (vorm en inhoud)
 - taakproces (gehanteerde methode, stappenplan om tot het product te komen, de marge tussen planning en realisatie)
 - houding/attitude (kunnen geven van gerichte feedback, openstaan voor kritiek, stressbestendigheid)
 - presentatie (mondeling verdedigen in de vorm van een betoog of groepsgesprek aan de hand van vragen)
 - groepsproces (afspraken, taakverdeling, uitvoering taken, vergadertechniek, communicatieve aspecten)

Mogelijke criteria voor het proces:

- *Reguliere vergaderingen bijwonen*
- *Gelijke bijdrage*
- *Bewijs van coöperatief gedrag*
- *Geschikte tijd- en taakmanagement*
- *Toepassing van creatieve probleemoplossing*
- *Gebruik van verschillende werkwijzen*
- *Passend niveau van betrokkenheid met de taak*
- *Ontwikkeling van professionele competenties*
- *Bewijs van luistercapaciteit*
- *Respons op feedback en kritiek*

2. Welke criteria gebruikt worden om (aspecten van) de groepsopdracht te beoordelen en wie deze criteria bepaalt (docenten, studenten of beide)
 - Groepen zijn het meest succesvol wanneer studenten en docenten door middel van overleg de beoordelingscriteria ontwikkelen.
 - Vooraf moet transparant zijn wat wordt beoordeeld. Als bijvoorbeeld tussentijdse besprekingen meetellen, moet een student dat weten. Moeten ze het hele product kunnen verdedigen?
 - Vooraf moet duidelijk zijn geformuleerd waarom een beoordelingsinstrument wordt gehanteerd en hoe de beoordeling zal plaatsvinden. Voor de docent is dit van belang om duidelijkheid te krijgen over het aandeel van iedere student bij het eindproduct. Voor studenten is het van belang om te worden 'afgerekend' op wat zij daadwerkelijk hebben gepresteerd.

- Bij groepsproducten op basis of gevorderd niveau kan gebruik gemaakt worden van één beoordelingsformulier voor de hele groep. Op dat formulier moet duidelijk aangegeven worden welk cijfer iedere student krijgt en waarop dat gebaseerd is. Ook als je bijvoorbeeld de individuele bijdrage toetst tijdens een presentatie moet dat worden vermeld. Op eindniveau moet wel een beoordelingsformulier per student worden ingevuld.
3. Wie de beoordelingscriteria zal toepassen en het cijfer bepaalt (docenten, studenten – peer en/of zelfbeoordeling of een combinatie)
- Wanneer de docent niet aanwezig is bij groepsbijeenkomsten is het moeilijk om het proces te beoordelen. In dit geval kan er gekozen worden voor peer assessment om de individuele bijdrage aan een groepsopdracht te bepalen. Peer assessment zorgt voor meer betrokkenheid van studenten en minder meeliftgedrag.
 - Peer assessment zorgt ook voor een bredere spreiding van cijfers dan het toewijzen van een cijfer per groep en voor een groter gevoel van rechtvaardigheid en eerlijkheid.
 - De docent zou wel de enige persoon moeten zijn met de autoriteit om een student te laten zakken.
 - De examinerator blijft eindverantwoordelijk voor de beoordeling van het product.
 - Externen (bijvoorbeeld de opdrachtgever) kunnen een oordeel uitspreken over het proces. Vaak hebben zij hier zicht op.
4. Hoe de cijfers worden verdeeld (gedeeld groepscijfer, groepsgemiddelde, individueel, een combinatie)
- Hieronder zijn verschillende beoordelingsvormen met enkele voor- en nadelen uiteengezet in tabellen. Dit zijn de meest gebruikte vormen en dienen als een verzameling instructies die ter overweging kunnen worden genomen bij het ontwerpen van een groepsbeoordeling.

(A) OPTIES VOOR BEOORDELING VAN HET GROEPSPRODUCT DOOR DE DOCENT

	Beoordelingsoptie	Mogelijke voordelen	Mogelijke nadelen
A1	<p><i>Gedeeld groeps cijfer</i></p> <p>De groep levert een product en alle groepsleden ontvangen hetzelfde cijfer van de docent, ongeacht de individuele bijdrage.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Stimuleert groepswork, groep slaagt of faalt samen - Vermindert waarschijnlijk de kans op plagiaat - Relatief eenvoudige methode, makkelijk te implementeren - Geschikt als het groeps cijfer een deel is van het totale cijfer van de cursus 	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele bijdragen zijn niet noodzakelijk weerspiegeld in de cijfers - Sterkere leerlingen kunnen oneerlijk benadeeld worden door zwakkere leerlingen en vice versa - Motiveert studenten niet
A2	<p><i>Gemiddeld groeps cijfer</i></p> <p>Individuele bijdragen worden individueel beoordeeld. De groepsleden ontvangen dan een gemiddeld cijfer van deze beoordelingen.</p> <p>Voorwaarden: De groepsopdracht moet opgedeeld zijn in deeltaken. Het moet duidelijk zijn welke student welke deeltaak uitvoert.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Het concentreren op zowel individueel als collectief werken kan de ontwikkeling in beide gebieden van de motivatie van studenten verbeteren 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan door studenten als oneerlijk worden ervaren - Sterkere leerlingen kunnen oneerlijk benadeeld worden door zwakkere leerlingen en vice versa
A3.1	<p><i>Individueel cijfer – toegekende taak</i></p> <p>Elke student voert een toegekende taak uit die bijdraagt aan het uiteindelijke groepsproduct en krijgt hiervoor een cijfer.</p> <p>Voorwaarden: De groepsopdracht moet opgedeeld zijn in deeltaken. Het moet duidelijk zijn welke student welke deeltaak uitvoert.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Een relatief objectieve manier om afzonderlijke individuele bijdrage te waarborgen - Kan bij studenten zorgen voor extra motivatie - Potentieel om uitzonderlijke prestaties te belonen 	<ul style="list-style-type: none"> - Moeilijk om taken te vinden die precies gelijk zijn betreft omvang en moeilijkheid - Moedigt het groepsproces en de samenwerking niet aan - Afhankelijkheden tussen taken kunnen de voortgang van enkele studenten vertragen
A3.2	<p><i>Individueel cijfer – individueel verslag</i></p> <p>Elke student schrijft een individueel verslag gebaseerd op de groepsopdracht.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgt voor individuele inzet - Wordt door studenten als eerlijk gezien 	<ul style="list-style-type: none"> - De precieze wijze waarop individuele rapporten van elkaar moeten verschillen is voor studenten vaak onduidelijk - Verhoogde kans op onopzettelijke plagiaat
A3.3	<p><i>Individueel cijfer – examen</i></p> <p>Specifieke examenvragen (zowel mondeling als schriftelijk) gericht op de</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan studenten motiveren meer te leren van de groepsopdracht, inclusief het leren van andere groepsleden 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan het belang van de groepsopdracht afnemen, studenten kunnen de groep negeren om te studeren voor hun eigen examen

	<p>groepsopdracht worden gesteld. Deze vragen kunnen alleen worden beantwoord door studenten die goed betrokken zijn geweest bij het project.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Extra werk voor docenten voor het ontwerpen van examenvragen - Mogelijk niet effectief, studenten kunnen in staat zijn de vragen te beantwoorden door het lezen van de groepsverslagen
A4	<p><i>Combinatie van gemiddeld groepscijfer en individueel cijfer</i></p> <p>Het groepscijfer wordt toegekend aan elk lid met aanpassing aan de individuele bijdrage door bijvoorbeeld de punten te verdelen.</p> <p>Voorwaarden: Het moet duidelijk zijn welke student wat heeft bijgedragen. Dit kan door studenten een logboek te laten bijhouden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Door veel studenten waargenomen als eerlijker dan een gedeeld groepscijfer 	<ul style="list-style-type: none"> - Extra werk voor docenten om een procedure op te zetten voor het onderhandelen over aanpassen

(B) OPTIES VOOR BEOORDELING VAN HET GROEPSPRODUCT DOOR STUDENTEN

	Beoordelingsoptie	Mogelijke voordelen	Mogelijke nadelen
B1	<p><i>Studenten verdelen punten</i></p> <p>De docent geeft een bepaald aantal punten en laat de groep beslissen hoe ze deze verdelen. Het is verstandig om grenzen aan te geven voor de mate waarin leerlingen kunnen variëren binnen een groep, zoals 20% tussen het hoogste en laagste cijfer.</p> <p>Voorbeeld: De groepsopdracht krijgt een 8.0 (80 punten). Er zijn vijf groepsleden, $5 \times 8.0 = 400$. Er zijn dus 400 punten te verdelen over de vijf groepsleden. Als de groepsleden beslissen dat ze allemaal een gelijke bijdrage hebben geleverd, zullen ze ieder groepslid 80 punten geven. Als ze beslissen dat een aantal groepsleden een grotere bijdrage hebben geleverd, zullen deze groepsleden meer punten krijgen dan de groepsleden die minder hebben bijgedragen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Eenvoudig te implementeren - Kan leerlingen motiveren om meer bij te dragen - Onderhandelingsvaardigheden worden deel van het leerproces - Mogelijkheid om uitzonderlijke prestaties te belonen - Kan worden waargenomen als eerlijker dan alleen een gedeeld of gemiddeld groeps cijfer 	<ul style="list-style-type: none"> - Staat open voor subjectieve evaluatie (vrienden) - Kan leiden tot een conflict - Kan competitie bevorderen en daarom contraproductief zijn voor het groepswork - Studenten hebben misschien de vaardigheden niet voor de vereiste onderhandeling
B2	<p><i>Studenten wijzen individuele wegingen toe</i></p> <p>De docent geeft een gedeeld groeps cijfer, die is afgestemd op een peer assessment factor. Het individuele eindcijfer is het groeps cijfer vermenigvuldigd met de peer assessment factor (bijvoorbeeld $\times 0.5$ voor 'halve' bijdrage en $\times 1$ voor 'volledige' bijdrage).</p>	<p>Zoals hierboven</p>	<p>Zoals hierboven</p>
B3	<p><i>Peer evaluatie – willekeurig cijfer, gebruik maken van criteria, moderatie</i></p> <p>Studenten beoordelen elkaar aan de hand van een lijst met beoordelingscriteria. De docent modereert de lijsten en komt tot een eindcijfer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Helpt criteria te verduidelijken om te worden gebruikt voor de beoordeling - Stimuleert een gevoel van betrokkenheid en verantwoordelijkheid - Helpt studenten om vaardigheden te ontwikkelen voor het onafhankelijk oordelen - Verhoogt feedback naar 	<ul style="list-style-type: none"> - Er moet misschien tijd worden geïnvesteerd in het doceren van studenten hoe ze elkaar moeten evalueren - Modereren door de docent is tijdrovend

		<p>studenten</p> <ul style="list-style-type: none">- Willekeurige toewijzing verhelpt de potentiële invloed van vriendschappen en andere invloeden op de beoordeling- Kan ervaringen bieden voor loopbaansituaties waarin peer beoordeling plaatsvindt	
--	--	---	--

(C) OPTIES VOOR BEOORDELING VAN HET GROEPSPROCES DOOR DE DOCENT

	Beoordelingsoptie	Mogelijke voordelen	Mogelijke nadelen
C1	<p><i>Gemiddeld groeps cijfer</i> – gebaseerd op notulen/observaties van het proces</p> <p>De bijdrage van elk groeps lid (zoals gedefinieerd door vooraf bepaalde criteria) wordt gemeten m.b.v. gegevens uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logboeken van het team - notulen en/of - directe observaties van het proces <p>Elk groeps lid ontvangt een gemiddelde van deze cijfers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgt dat studenten zich focussen op hun activiteiten als een team - Logboeken kunnen veel informatie verschaffen als basis voor de beoordeling - Het bijhouden van notulen helpt groepsleden te focussen op het project – een leerproces op zich 	<ul style="list-style-type: none"> - Het herzien van logboeken kan veel tijd kosten - Studenten hebben mogelijk veel training en ervaring nodig - Bij de nadruk op gebruikt bewijs is betrouwbaarheid een probleem - Het middelen van cijfers kan worden gezien als oneerlijk voor degenen die meer hebben bijgedragen dan anderen
C2.1	<p><i>Individueel cijfer</i> – gebaseerd op notulen/observaties van het proces</p> <p>De bijdrage van elk groeps lid (zoals gedefinieerd door vooraf bepaalde criteria) wordt gemeten m.b.v. gegevens uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logboeken van het team - notulen en/of - directe observaties van het proces <p>Dit wordt voor elke student beloond met een cijfer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Logboeken kunnen veel informatie verschaffen - Het bijhouden van notulen helpt groepsleden te focussen op het project – een leerproces op zich - Kan worden ervaren als een eerlijke manier om om te gaan met uitzonderlijke bijdragen 	<ul style="list-style-type: none"> - Het herzien van logboeken kan veel tijd kosten voor de docent - Studenten hebben mogelijk veel training nodig in het maken van notulen - Bij de nadruk op gebruikt bewijs is betrouwbaarheid een probleem - Directe observaties door een docent veranderen waarschijnlijk de natuurlijke interactie in een groep
C2.2	<p><i>Individueel cijfer</i> – proces van het analyseren van het document</p> <p>Cijfer voor een individueel document van elke student over de analyse van het groepsproces, inclusief hun eigen bijdrage en die van de andere groepsleden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Helpt studenten te focussen op het proces - Minimaliseert mogelijkheden van plagiaat 	<ul style="list-style-type: none"> - Informatie van studenten kan subjectief of onnauwkeurig zijn - Kan de beoordelingslast voor docenten verhogen

(D) OPTIES VOOR BEOORDELING VAN HET GROEPSPROCES DOOR STUDENTEN

	Beoordelingsoptie	Mogelijke voordelen	Mogelijke nadelen
D1	<p><i>Peer evaluatie</i> – gemiddelde cijfer, gebruik maken van vooraf vastgestelde criteria</p> <p>Studenten in een groep evalueren individueel elkaars bijdrage, waarbij ze gebruik maken van een lijst met vastgestelde criteria. Het eindcijfer is een gemiddelde van alle cijfers die zijn toegekend door de groepsleden.</p>	<ul style="list-style-type: none">- Helpt verduidelijken van de criteria die gebruikt wordt bij de beoordeling- Moedigt een gevoel van betrokkenheid en verantwoordelijkheid aan voor een deel van de studenten- Helpt studenten om vaardigheden te ontwikkelen voor het onafhankelijk oordelen- Geeft studenten gedetailleerde feedback- Kan ervaringen bieden voor loopbaansituaties waarin groepsbeoordeling plaatsvindt- Kan de belasting van het becijferen voor de docent verminderen	<ul style="list-style-type: none">- Kan de werkdruk van de docent verhogen in termen van studenten informeren over het proces, waarborgen van de duidelijkheid van de criteria en studenten leren hoe ze elkaar moeten evalueren- Studenten kunnen toestaan dat vriendschappen hun beoordeling beïnvloedt – betrouwbaarheid is een probleem- Studenten kunnen dit systeem als niet eerlijk zien vanwege de mogelijkheid gediscrimineerd te worden
D2	<p><i>Zelf evaluatie</i> – modereren cijfer, gebruik maken van vooraf vastgestelde criteria</p> <p>Studenten evalueren individueel hun eigen bijdrage, waarbij ze gebruik maken van een lijst met vastgestelde criteria en geven zichzelf een cijfer. Docenten modereren de gegeven cijfers.</p>	<ul style="list-style-type: none">- Helpt verduidelijken van de criteria die gebruikt wordt bij de beoordeling- Moedigt een gevoel van betrokkenheid en verantwoordelijkheid aan voor een deel van de studenten- Helpt studenten om vaardigheden te ontwikkelen voor het onafhankelijk oordelen	<ul style="list-style-type: none">- Kan de werkdruk van de docent verhogen in termen van studenten informeren over het proces, waarborgen van de duidelijkheid van de criteria voor succes en studenten leren hoe ze zichzelf moeten evalueren- Zelfevaluatie kan worden gezien als onbetrouwbaar

LITERATUUR

- Cheng, W. & Warren, M. (2000). Making a difference: using peers to assess individual students' contributions to a group project. *Teaching in higher education*, 5(2), 243-255.
- Freeman, M. & McKenzie, J. (2002). SPARK, a confidential web-based template for self and peer assessment of student teamwork: benefits of evaluating across different subjects. *British Journal of Educational Technology*, 33(5), 551-569.
- James, R., McInnis, C. & Devlin, M. (2002). *Assessing Learning in Australian Universities*. Centre for Higher Education Studies and Australian University Teaching Committee.
<http://www.cshe.unimelb.edu.au/assessinglearning>
- Noonan, M. (2013). The ethical considerations associated with group work assessments. *Nurse Education Today*, 33, 1422-1427.
- Van Berkel, H., Bax, A. & Joosten-ten Brinke, D. (2014). *Toetsen in het hoger onderwijs*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Winchester-Seeto, T. (2002). *Assessment of collaborative work – collaboration versus assessment*. Invited paper presented at the Annual Uniserve Science Symposium, The University of Sydney